

B5

nov

MAU

Σ. Σ. Μαυρομήνους

Περὶ
Παρατυύων καὶ Παρανόμων
Γάμων

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει
1893

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚ 144
ΑΡ 2142

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΤΥΠΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΓΑΜΩΝ

Τῇ Ἱερᾷ καὶ Ἀγίᾳ, τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας Συνοδῷ, καὶ τῷ Σεβαστῷ Μικτῷ Ἐθνικῷ Συμβουλίῳ εὐπράττειν καὶ τὸν, τῆς θείας Ἀληθείας, ὀρθοτομεῖν, λόγον.

Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι, Ἐπίτιμοι Σύμβουλοι.

Ἀφ' ὅτου, ἄνωθεν, ὑπὸ τῆς Θείας Χάριτος καὶ κηδεμονίας τῆς Ὑψίστης, Κωνσταντίνος ὁ Πρῶτος, ὁ τῶν Ρωμαίων Ἀυτοκράτωρ, Ὁ μέχρις ἐκείνης τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ὡς ἅπαντες οἱ, Αὐτοῦ κραταῖοι Προκράτοχοι, τὰ εἰδῶλα, λατρεύον, εἰς τὸ Βυζάντιον, κατέκρας, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν θεῖον λόγον, ἐμπνευσθεῖς, σὺν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τῇ Θεοπνευστῷ Αὐτοῦ Μητρὶ, τὴν ὄλωσ, Εἰδῶλων, ὑλικὴν λατρείαν, ἀποπτύσας, διὰ τοῦ ἱεροῦ βαπτίσματος, τὸν ἐκ τῆς προπατορικῆς, τῆς παρχοῆς, ἀνομιάν, ρύπον, ἀποπλυνόμενος καὶ εὐαγῶς, καθαρισθεῖς, τὸ ψυχοσωτήριον, Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος, ὡς εἰκός, δάγμαξ, ἠσπάσατο.

Τὸ δὲ Βυζάντιον, λαμπρῶς οἰκισθὲν, παρ' Αὐτοῦ καὶ μεγαλοπρεπῶς, κηλωπισθὲν, τῷ ὀνόματι Αὐτοῦ, τῷ κλεινῷ, ἐξωρακίσας, Κωνσταντινούπολιν, πανδημῶς ἀπεκάλεσεν, ἐκκλησιαστικαῖς εὐαγέσι τελεταῖς, θρησκευτικῶς, ἐγκαινιάσας.

Ταύτην δὲ τὴν, κατὰ πάντα, θαυμασίαν καὶ ζηλωτὴν Πόλιν, τὴν Βασιλεύουσάν τῶν Πόλεων, βραδύτερον, ἐπικληθεῖσαν, ὡς Πρωτεύουσάν τῆς τε Ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς τῆς Ἀυτοκρατορίας, Δυνάμειως, κηρυξάμενος, ταύτην, ὡς Καθέδραν τῆς καθόλου Χριστιανωσύνης, ἐπεδέξατο.

Ἐκ δὲ τῆς αἰφνηδίου τε καὶ ἀπροσδοκήτου, τῶν πάντων, μετατροπῆς ταύτης καὶ μεταβολῆς, τὴν Κωνσταντινούπολιν, βρα-

δύτερον, Θεολόγων ἱστοριογράφων παῖδες, ταύτην, Νέαν Ρώμην, ἀπεκάλεσαν, οὕτως ὡς οἱ, ἐν Εὐρώπῃ, βέβηλοι ἱστοριογράφοι, τὴν Ἐθνικὴν τῆς παντοκράτορος Ρώμης, Ἀυτοκρατορίαν, πρὸς διάκρισιν, τὸ κάτω Κράτος—*Bas Empire*—ὠνόμασαν, πρὸς ἐνδειξιν τῆς, εἰς τὸ Βυζάντιον, τῆς ἄνω τῆς Ρώμης, Ἀυτοκρατορίας, μεταθιβάσεως. Ταύτην δ', ὁ, διὰ τὰς μεγαλουργίας καὶ τὰ κατορθώματα Αὐτοῦ, τὰ μέγαρα, Κωνσταντίνος, Ὁ Μέγας, ἐπικληθεῖς, τὴν ἀξιόλογον ἰδιόκτιστον αὐτοῦ Πόλιν, βεβηηδον, ἐπὶ τὰ κρείττω, θαυμασίως, προήγαγε, ταύτην πολυκρημωτέραν αὐτῆς, διὰ τοῦ ἀξέστοιχου, ὁσημέραι, πληθυσμοῦ τῶν οἰκητόρων, καὶ διὰ τῶν σοφῶν Αὐτοῦ θεσιδῶν, καὶ τοῦ προσθευτικῷ Αὐτοῦ πνεύματος, μονοθυα, ὡς πασίγνωστον, Παντοκράτορα, ἀπεδείξατο, ὁ θεσπέσιος, καὶ ὡς πλείστας χιλιάδας ἐνιαυτῶν, τοιαύτην, διαμείνας καὶ δοξασθεῖσαν.

Ἄλλὰ, μετὰ τὸν μετέπειτα χρόνον, φεῖ! κρήμασιν, οἷς οἶδε Κύριος, ἐν τῇ Μεγάλῃ Πόλει τοῦ Κωνσταντίνου, πάντων... ἐκ τῆς ροστώνης καὶ τῆς διαρκοῦς φιληθῆναι εὐδαμονίας, ἐχρειωθέντων, ὄλωσ, καὶ τῶν, μετὰ τινὰς γενεὰς, τῶν διαδόχων τοῦ ἐνδόξου Κτίτορος τῆς Μεγάλῃς τῶν Πόλεων, ἐκφραλισθέντων, αἰσχροῦς ἀνκισχυνηθέντων, καὶ κατ' αὐτῶν τῶν κασιγνήτων, τέκνων τε καὶ γονέων, ἀνηλεῶς, κακουροῦντων, καὶ ἀνοσίως ἐξυβρίζοντων, καὶ δεινῶς βασανίζοντων, ὁ Μέγας καὶ Δίκαιος Θεός, δικαίως, ὀργισθεῖς, καίπερ, τῶν Ἀγίων Πατριάρχων τοιούτων, οἳ ἦσαν, Γρηγόριος ὁ Μέγας Θεολόγος, καὶ ὁ αὐστηρὸς τὰ ἦθη, καὶ ἀτρόμητος τὴν καρδίαν, ὁ μέλιτος ἡδίων, τὸν λόγον, Χρυσόστομος ὁ Πάνυ, τῶν Ἀγίων καὶ Σοφῶν Πατέρων, ὁ Κορυφαῖος, ἐν τῷ, ἀπὸ τοῦ Θρόνου, τοῦ, μέχρι τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν, ἐν τοῖς Πα-

τριαρχείαις, ὡς ἐκ θαύματος, διατηρηθέν-
τος, καὶ ὑπὸ τινος τῶν, τοῦ ἡμετέρου
Συλλόγου ἐπιτηδείων Καλλιτεχνῶν, καὶ
κομψῶς, ἐν τῷ Περιοδικῷ, γραφέντος, καὶ
σοφῶς, περιγραφέντος, ἅτε δὴ, τοῦ ἀνδρὸς
ἐκείνου, δεινοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμε-
τέρων Μνημείων, Ἀρχαιολόγου, ὄντος,
καὶ ἀρίστου Καλλιτέχνου, ὡς, ἐκτὸς τῆς
ἄλλης αὐτοῦ φιλοσόφου καὶ θεολογικῆς
σπουδῆς, καὶ ἐκ τῶν, ἐν τῇ, τῶν Ἀθηνῶν,
τῆς Καλλιτεχνίας καὶ τῶν ὠραίων τε-
χνῶν, Σχολῆ, εὐδοκίμου φοιτητοῦ, γενομέ-
νου, καὶ οὐπερ, δυστυχῶς, νῦν τούνομα,
τὴν ἐμὴν, διαφεύγει, γηραιῶν μνήμην.

Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν, εἰ ἂν βούλοισθε,
Σεβάσμιοι Ἱεράρχαι, εἰς τὰ, ἐκ τῆς, εἰς
Κωνσταντινουπόλιν, ἀπὸ τῆς Ρώμης, σὺν
τῇ Αὐτοκρατορίᾳ, τῆς ἀνωτάτης Ἐκκλη-
σιαστικῆς Ἀρχῆς, καταβάσεως, προξενη-
θέντα—τοῦθ' ὅπερ, οἱ τῆς Ρώμης Πάππαι,
βαρέως φέροντες, γῆν καὶ θάλατταν, ἀκα-
μάτως ἀνεκίνου, τὰ πάντα μηχανευόμε-
νοι, ὅπως ταχύτην, καταβαλόντες, τὴν
πιοτέραν ἀνωτάτην θρησκευτικὴν Κυριαρ-
χίαν, τὴν δεσποτικὴν, ἀναλάβωσιν, ὡς
καὶ πρότερον.

Ἄλλ' ἐν τσοούτῳ, τοῦ χρόνου προϊόν-
τος, καὶ τῆς Κάτω Αὐτοκρατορίας, καὶ
τῆς γηρασάσης καὶ παρακμασάσης, τὸ
κοινὸν τοῖς θνητοῖς, παθούσης, δυστύχη-
μα, τὸ τῆς ἐξαχρειώσεως καὶ καταστρο-
φῆς, καὶ τῆς μονοουκῆ ἐξοντώσεως, τῆς
καθόλου, ὡς, μετὰ τινῶν αἰῶνων παρέλευ-
σιν, ὁσημέραι προοδεύουσης τῆς ἐξαχρειώ-
σεως καὶ διασπορᾶς, εἰς τὸν κολοφῶνα
τῆς ἀδοξίας ἐπέσασα ἡ Αὐτοκρατορία,
τὸν ἔσχατον τῆς ἐξαφανίσεως, ἐκπνεύσασα
στόνον, ἀπέθανε καὶ ἐκ τῆς βίβλου τῶν
ζώντων ἀπηλείφθη . . . .

Οὕτῳ γὰρ φιλεῖ γίνεσθαι τὰ τοῦ Κό-
σμου, ἐς αἰὲ φθαρτὰ καὶ ἐξίτηλα καὶ μο-
νονοῦκ διαβατικὰ μὲν, ἐν μέρει, ὄντα,
αἰώνια δ' ἐν τῷ ὅλῳ, ὡς διαδεχόμενα ἄλ-
ληλα, ὄντα.

Καὶ ὡς τὸ ἄτομον, οὕτῳ, καὶ τὸ συλ-
λήθδην, τῶν ἀνθρώπων ἄθροισμα, γεννᾶ-
ται, ζῆ, ἀμάρζει καὶ, τέλος, θνήσκει, ὑφ'
ἑτέρου, διαδεχόμενον. Τὰυτόν, ἔθνεσιν ὁ-
λοκλήροις καὶ Αὐτοκρατορίαις, ἐξ ἀρχῆς

τῆς τοῦ Σύμπαντος ὑπάρξεως, ζυμβαίνει
καὶ γίνεσθαι . . .

Ματαίως, ὁ τῶν Θεολόγων πρῶτιστος,
ὁ μέγας τοῦπίκλην, Γρηγόριος ἀπὸ τοῦ
Θρόνου, ἐφώνει : Ὡ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί !
ποῖ βαίνετε ; στῆτε, σωφρονίσθητε !
αὐτάνδρος γὰρ, ἡ τῆς Ἐκκλησίας ὀλκᾶς,
ἐν τῷ χειμῶνι τῶν κοσμικῶν παθῶν
καὶ τῆ, τῶν παροίκων ναυκλήρων, ἀκη-
δία καὶ μέθη, τῆδε κἀκείσε, κυμαίνόμενοι,
σφοδρῶς, μέχρι ναυαγίου, ἀπώλοντο. Μα-
ταίως, ὁ τῶν Πατριαρχῶν, μελίβροτος
Χρυσόστομος, οὐπερ, ἐκ στόματος, μέλιτος
ἡδίων, ἐν τοῖς Αὐτοῦ λόγοις, ἔρρεεν αὐδῆ,
τὴν Αὐτοκράτειραν Εὐδοξίαν, τὴν, ἔργοις
τε καὶ λόγοις, τῆς εὐθείας καὶ κοσμίας,
πκρεκτραπεῖσαν, ὁδοῦ, τῆς Ὑψηλῆς Αὐ-
τῆς θέσεως καὶ περιωπῆς, ἐπιλήσιμων, αὐ-
στηρῶς, νουθετεῖν ἐτόλμα, ὁ Μακάριος, ἐπὶ
τῷ γεραρῶν, τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτῆς,
Κάθισμα, καὶ ἀξίωμα, εὐπρεπῶς, ἐπανι-
δρυθῆναι, ὁσίως, προτρέπων—ἡδ' Αὐτο-
κράτειρα, φύσει καὶ θέσει, ἀλαζῶν καὶ
ἐκδικητικῆ, ἀντὶ τοῦ, ταῖς συνήθεσι καὶ
ψυχασωτηρίαις, τοῦ Παναγίου, ἀληθῶς,
ἐκείνου τοῦ ἡλίου Ἀρχιποιμένος, ὑπεῖξαι,
ζυμβουλαῖς, μανιωδῶς ὀργισθεῖσα, τὸν
Πατριάρχην, μακρὰν τῆς ἔδρας καὶ τοῦ
λογικοῦ Αὐτοῦ, Ποιμνίου, ὑπερόριον, ποιή-
σασα, ἀναιδῶς, κατὰ πολὺν χρόνον, ἐν τῇ,
τῆς ἐξορίας, θλίψει καὶ ἀπελπισίᾳ, γοε-
ρῶς, στενάζειν, ἠνάγκασε, μέχρις οὗ, πάλ-
ιν ὁ αὐτοκράτωρ, καμφοεῖς κ' εὐδοκήσας
εἰς Κωνσταντινουπόλιν, πρὸς τὸ πατριαρ-
χεύειν, ἐπανεκαλέσατο, ἐκεῖνον, εὐμενῶς,
καὶ τὴν καταβεβαρυμένην αὐτοῦ, καρδίαν,
ἀνεκούφισεν εὐσπλάγγως. Δι' ὅλας ἐκεῖ-
νας τὰς ἐναγεῖς παρανομίας καὶ ἀντι-
χρίστους κακουργίας καὶ πκρφορὰς ... λέγο-
μεν, ὁ Παντοκράτωρ καὶ Δίκαιος Θεὸς,
μακρὸν χρόνον, ὡς, ἐξ εὐσπλαγγνίας, εἴω-
θε, μακροθυμήσας, ἀλλὰ, τὸ ἀμεταμέλη-
τον καὶ ἄτρεπτον τῆς αὐτῶν, αὐτόχρη-
μα, πεπωρωμένης καρδίας, τέλος, δια-
γνοὺς, τὴν παντοδύναμον Αὐτοῦ χεῖρα,
ἀπὸ τῆς, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, εὐ-
νοουμένης αὐτῶν, κεφαλῆς, κφείλετο, δι-
καίως, καὶ εἰς μύρι' ὅσα δεινὰ, τὴν, ἐκ
τῆς ἡδυπαθοῦς ραστώνης καὶ τῆς ἠθι-
κῆς παραλυσίας, ἐκφραλισθεῖσαν ἐκείνην

Πόλιν, καταβαλὼν, καὶ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ὀλοκλήρου καταστροφῆς, πρὸς σωφρονισμὸν, ἐτιμώρησε. Πρὶν δὲ τούτων τῶν οἰκτρῶν συμβαμάτων, τὰς γνώσεις μὲν δεινόν τινα καὶ σοφόν, Πατριάρχην, τὸ δὲ ἥθος, λίαν ἰσχυρογνώμονα καὶ τραχύν, τὸν πολὺν Φώτιον, ὁ Μέγας καὶ Δίκαιος, κατὰ τὰς ἀνεξιχνιάστους τοῖς θνητοῖς, βουλάς καὶ γνώμας, διὰ τῆς ρητορικῆς αὐτοῦ τῆς ἀκαταμαχῆτου καὶ τῆς ἐνθέου προτροπῆς, κατὰ τοῦ, ἐκ τῆς, εἰς τὴν νέαν Ρώμην, ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ πρωτοθρόνου Ρώμης, τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, σὺν τῇ Αὐτοκρατορικῇ, διὰ τοῦ νεοφωτιστοῦ, Μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ Α', μετατρέπου μεταβάσεως, τοῦ, ἐπὶ τῷ μεγάλῳ ἐκείνῳ συμβάματι, τὸ φύσει ἀρχικὸν καὶ αὐθαίρετον τοῦ ἀγερώχου φρονήματος ἐκείνου, ἐγκαρδίως, κάρτα πληχθέντος, καθότι, μάλιστα, τὸν Πατριάρχην καὶ Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, ἀντιμετώπισε τῷ Ἁγίῳ Πατρὶ καὶ ἄκρῳ Πνεύματι, τῷ, ἀπὸ τοῦ πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Πέτρου, τοῦ πρώτου τῆς Ρώμης Ἀρχιερέως, μετὰ Χριστὸν, τὸν ὄντως, Ἄκρον Ἀρχιερέα καὶ Βασιλέα, τὰς τε κλεῖς τοῦ Παραδείσου καὶ τὴν Ἀρχιερωσύνην καὶ τὴν λοιπὴν παντοκράτορα Ἀρχὴν, τὴν τε κληρικὴν καὶ τὴν λαϊκὴν, ἀπανταχοῦ τῆς Οἰκουμένης *orbi et urbi*, ὡς κληρονομίαν, θεῖα βουλήσει καὶ χάριτ' ἀναλαβόντος, καὶ πανταχοῦ τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης, ὡς τοιοῦτος, πανδήμως, ἀναγνωρισθέντος καὶ δεσπόζοντος, διὰ τὴν αἰφνίδιον ἐκείνην, ριζικὴν τοῦ ἀρχῆθεν καθεστῶτος, ἀλλεξάλου γενομένου καὶ ἐπὶ τῆ, ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Αὐτοῦ, τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, τοῦς, τοῦ Σοφωτάτου καὶ θειοτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παμπώδεις τίτλους καὶ ἐξχιρέτους προνομίαις, ἀπειδίως, χορηγηθέντας, ὡς ἀντιμετώπους δῆθεν τῶν τοῦ Ἄκρου τῆς Ρώμης Ἀρχιερέως, τοῦ χθῆς καὶ πρῶην μὲν Μονοκράτορος, ἐν τῇ καθόλου Χριστιανωσύνῃ, νῦν δὲ, διὰ τῆς μετατροπῆς, τὸν Ἀρχιερέα Κωνσταντινουπόλεως, τὸν, τοῦ Πάππα Ρώμης, δευτεροθρόνον, τὴν τάξιν καὶ τὴν θέσιν, ἰσχυρῶς, ἰσχυρῶς, πρὸς ἐλπίδα, γινόμενον, ἐξοργισθέντα, κἄπως, μέχρι τίνος,

δικαίως, εἰς ἀδιάλλακτον τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, διάστασιν καὶ ἔχθραν, μοιραίως μὲν, τὸ φαινόμενον, θεῖα δ' ἐπιτινοῖα, τὴν βέλτερον, προὔτρεψατο, ὁ, κατὰ τοῦτο, ἀντίχριστος Πάππας, ἐπειδὴ ὁ πρᾶξ Χριστὸς, οὐ, ὁ ἐπὶ τῆς Γῆς, διάδοχος, σεμνύνεται, εἶναι ὁ, κατὰ καιρὸν, Πάππας Ρώμης, μόνον, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν, πρὸς ἀλλήλους, ἀγάπην, καὶ οὐχὶ τὴν διχόνοιαν καὶ τὸ μῖσος, τοὺς ἀνθρώπους, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος καὶ, εἰς οὐρανὸν ἀναβὰς, διὰ τῶν πανσόφων μαθητῶν αὐτοῦ, τῶν Ἀποστόλων *ἐδίδαξε*.

Ἐκ τούτων δ' ἀπάντων καὶ μυρίων ἄλλων, ἃ, ἐπιλείψαι τ' ἀν μ' ὁ χρόνος, διηγούμενον, ἄλλως τ' ἀπάντων τούτων, πασιγνώστων ὄντων, τὸ φρικτὸν, τὸ μέγα ἐκεῖνο, τὸ μυρίων κακῶν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ αὐτῆς πληρώματι, πρωταίτιον, Σχίσμα, ἐγένετο, τὸ, ἐκ τῆς αἰφνίδιου ἐκείνης, τῆς καθόλου Αὐτοκρατορικῆς καὶ τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, μεταστάσεως, φρικτὸν ἐκεῖνο γεννηθὲν, μεταξὺ δύο ἀδελφῶν λαῶν, τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς παναλήθρου ἐποχῆς ἐν ἁρμογῇ, ἐν Χριστῷ, συμβιούντων, καὶ, κατὰ Χριστὸν, ἀγαπῶντων ἀλλήλους, τὸ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Βυζαντίου, ὀλοκλήρου, ἀνεπιστρέπτει, καταστροφῆς!

Τοιαῦτα δ' ἄλλα, ἄλλα πολλῶ, μείω, καὶ πρὸς τὸ φοβερόν σχίσμα, οὐδὲως ἐκεῖνο, μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς συγκριτέον, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων δυστυχῶν ἡμερῶν, οἰκτρῶς ξυμβῆη, μεταξὺ ἡμῶν, καὶ τῶν, χθῆς καὶ πρῶην μὲν ὑφ' ἡμῶν ἐπικαλουμένων ἀδελφῶν, Βουλγάρων, νῦν δὲ ἀσπόνδων, ἐκ τοῦ βικίου καὶ οὐδὲως δεδικοιολεγειμένου, κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἀποστολικῆς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐχθρῶν καὶ ἀδιάλλακτων πρὸς ἡμᾶς πολεμίων, ὡς δὴ, τῆς μεταξὺ ἀδελφῶν, ἔχθρας, πολλῶ, πάσης, ἄλλης, μεταξὺ ἀδελφῶν, ἔχθρας καὶ ἀπεχθείας, δεινοτέρας γιννομένης, κατὰ τὰ ἀποτελέσματα.

Ἡ δὲ τοῦ Χωρισμοῦ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν τούτων ἀπ' ἀλλήλων, οὐδὲν ἔχουσα τὸ δογματικὸν αἷτιον, ὡς, μόνον, ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ, ἀπὸ τῆς Κυριαρχοῦ Ἀρχῆς, βία, γενομένου χωρισμοῦ καὶ συνεπῶς, διοικητικῆς εὐσης, τὸ ἄνω ρηθὲν βουλγαρικὸν σχίσμα, οὐδένα εἶχε τῆς

υπέρβω, λόγον, ὡς τούτου, ἐξ ἀκραιφνοῦς
 φυλετισμοῦ, ὡς κατηγορήθη, οὐδόλως
 προήλθεν, ὡς τούτου μηδόλως, ὑφισταμέ-
 νου, καὶ οὐ γενομένου ἐκείνου, εἰ μὴ, ὡς,
 καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὀρθοδόξοις Ἐκκλη-
 σίαις, ταῖς μὴ ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρό-
 νου, ἐξαρτωμέναις, ἀλλὰ μόνον, μετὰ τῆς
 πρωτογενοῦς ἐκείνης, τῶν ὀρθοδόξων, τῆς,
 τὰ πρῶτα φερούσης ἐκκλησίας, δογματι-
 κῶς, ἀδικασπιάτως, εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα
 ἐνοούμεναι, οὕτως ὡς διοικούμεναι, ὑπέρχουσι
 καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν μὴ Ρωμαίων, ἐκκλη-
 σιῶν τῶν Ὀρθοδόξων, Ἐκκλησίαι, ἐν τε
 Ρωσσίᾳ, καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ρουμανίᾳ
 καὶ ἐν Σερβίᾳ, καὶ ἐν τῇ αὐτονόμῳ τοῦ
 Μαυροβουνίου, ἡγεμονείᾳ καὶ ὀπουδήποτ' ἂν
 εἴη, πολιτικῶς καὶ διοικητικῶς, ἐτέρᾳ,
 ὑπεικουσᾶ Ἀρχῇ, ὀρθοδόξος ἀλλοδαπὴ
 Ἐκκλησία, ὡς, ἐν **Karlowitz** καὶ ἐν Βοσ-
 νίᾳ, καὶ Ἐρτζεγοβίᾳ, νῦν, ταῖς, τῷ Αὐτοκρά-
 τορι τῆς Αὐστρο-Οὐγγαρίας, πολιτικῶς,
 ὑπεικουσᾶς, Ἐκκλησίαις, φιλεῖ γίνεσθαι,
 κατὰ νόμον καὶ ἔθος. Ἐλευσεται δ' ἡμεῖς,
 καὶ νῦν, ἰσως, ἐστὶ, καθ' ὃ, ἅπαντα ταῦ-
 τα, συνοδικῶς, εὐκρινισθέντα, τῶν παθῶν,
 ὑπὸ τοῦ πανδύκτατος χρόνου, κτενυ-
 σθέντων ἐπικυρωθῆσονται, τὰ κακῶς
 ἔχοντα, καὶ οἱ φίλοι ὀμόδοξοι Βούλγαροι,
 τοῦ νόματος τοῦ ἀποτροπαίου «Σιγματι-
 κοῖ», αἰσῶς, ὡς τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ,
 κατὰ τὰ, τοῦ θεμελιωτοῦ, τοῦ θεανθρώπου
 καὶ ἀδικαιρέτου Θεοῦ, τοῦ, τὰ θεῖα καὶ
 ἱερὰ ἡμῶν δόγματα, πανσόφως καὶ πανα-
 γίως ἰδρύσαντος, ἐμπρέπει, ἀπαλαχθέντες,
 εἰς τὴν, τῆς ὀμοδοξίας, ἀδικαιρέτον πολ-
 μνήν, καὶ τὴν ἀρχαίαν ὀμόνοϊαν καὶ χρι-
 στιανικὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἐπανέλθωσιν·
 ἀλλὰ, πρὸς τοῦτο, δεόν αὐτοὺς τοὺς Βουλ-
 γάρους, τὰ πρῶτα βήματα ποιῆσαι, καὶ
 τότε, πεποίθαμεν, τὴν φιλόστοργον μητέ-
 ρα, Μεγάλην Ἐκκλησίαν, τὰ μηδόλως
 ἀποπληκνηθέντα αὐτῆς τέκνα, ἐν ταῖς ἀγ-
 κάλαις αὐτῆς, ἠδέως καὶ σταθερῶς, περι-
 πτύξασθαι, καὶ φιλοστόργως ἀγαπῆσαι.

Καὶ περὶ τούτων μὲν ἄλλοις σύγγρωτε
 δὲ, σεβαστοὶ Ἱεράρχαι, τὴν, ἐκ προοιμίων,
 μικρηγορίαν μου ταύτην, τὴν, ἐνίοις, τῶν,
 τὸ αἴτιον ταύτης, ἀγνωσούντων, ὡς ἐπυχθῆς,
 γέροντος, πολυλογίᾳ, νομισθεῖσα, ἀποσκο-
 πησθήσεται ἰσως, ἐν δυσωπίᾳ. Τὸ δ' αἰ-

τιον ταύτης ἔστι, πρῶτον ὁ διακαῆς ἐμὸς,
 πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν ζῆλος, καὶ ἡ,
 πρὸς τοὺς, ἐν Χριστῷ, ἀδελφούς, ἐνδόμυ-
 χός μου εἰλικρινὴς ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις·
 δεύτερον δ' ἡ, ἐξ ἀνάγκης, ἀπὸ τῶν ἐθνι-
 κῶν πραγμάτων καὶ ἐκκλησιαστικῶν
 συσκέψεων, ἀπομάκρυνσίς μου, πρόσθε
 δὲ καὶ τὴν τελείαν, εὐκαιρίαν, ἔλλει-
 ψιν, τοῦ, τὰς σμικρὰς μου καὶ τα-
 πεινὰς ἰδέας καὶ τὴν, περὶ τῶν τυχόν,
 τῷ Ἐθνείῳ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ συμβαι-
 νουσῶν ἀντιζῶν περιστάσεων καὶ δυσ-
 πραγιῶν, τὴν ταπεινὴν ἐμὴν γνώμην, φι-
 λόχριστον γεραρὸν ἀθροισμα, εὐσεβάτως,
 υποβάλλειν, παρρησίᾳ, ὅπως κἄν, τυχόν,
 θεραπεία τις, ἐν τοῖς καιῶς ἔχουσι, προσ-
 γένηται, ἵνα, τοῦλάχιστον, ἐάν οὐκ ἄλλο
 τι, τὴν ἐμὴν κλησυχάσω, ταραχθεῖσαν,
 συνέδῃαι.

Ἀλλὰ δεῦτε, σεβαστὸν ἀκρατήριον,
 εἰς τὸ προκείμενον τοῦ λόγου μου ἐπανέλ-
 θωμεν, τέλος, μετὰ τοσούτου χρόνου спа-
 κέλην, ὅς, ὅμιν λίαν τιμίας ἐστίν, ἐν τῇ
 ἀρχῇ ἡδὴ, τοῦ λόγου τύχη καὶ βουλήσεται,
 ἐπεισοδίων, παρεισαχθέντων μὲν, ὄλων,
 ἐξω τῆς ἀσχολούσης με ὑποθέσεως, ἐνίοις δ',
 ἐπαχθῶν καὶ ὄλων, περιττῶν, ἰσως, φαι-
 νομένων, ὄρα, καὶ τοῦ, εἰς τὸ μέσον το-
 σούτου καὶ τηλικούτου Ὀμίλου, ἐμὲ, ἐγ-
 γράφως παραστῆναι τομηῆσαι, σοβαρῶς
 τὸ αἴτιον, ἐστίν, ἀποδειχθῆ.

Οὐδεὶς δ' ἂν ἀγνοεῖη, τὸ, ἐνταυθα τε
 καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐκ, τοῦ, τοῦ πολυχρότου
 παρανόμου, δι' ἀπαγωγῆς, ὡς φημιζεται,
 ἀνηλίκων, ἐκ, τοῦ Παρθεναγωγείου τοῦ
 Ἀγγλικοῦ, τῶν ὀρφανῶν κορασίων, ἐν ᾧ,
 παιδευόμεναι, διητῶντο, δύο ἀδελφαί,
 μικρᾶς ἡλικίας, ὀρφαναί, ὄν, μέλιστα,
 ἀτυχῆς, ἦν, ἡ ἐτέρα τοῦ μακαρίτου Γεωρ-
 γιάδου, ὀρφανῆ, μητρός τε καὶ πατρός,
 κόρη, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κηδεμόνος, ἀδελφοῦ τοῦ
 Κου Δος τῆς Ἰατρικῆς, τοῦ δικίμου καὶ
 πασιγνώστου, ἐμπείρου χειρουργοῦ Σεβα-
 στοπούλου, συγερᾶ ἀπάτη, καὶ διὰ πλα-
 στογραφίας, τὴν ἀξιοτίμον, τοῦ Παρθεν-
 γωγείου, Καν Διευθύντριαν, πρωτοφανῶς,
 παρ' ἡμῖν, τεχνουθείσης, φανακισίας, καὶ
 τὴν ἀδειαν τοῦ, τὴν κόρην, ἐκκαίρω, τοῦ
 Παρθεναγωγείου, ἐν ᾧ αὐστηρὰ πειθαρχία
 καὶ τάξις, τὴν ἡθῶς, κυριεύει, ἐξελθῆν, ὡς

δθην, ὑπὸ τοῦ Κηδεμόνος, δι' οἰκιακὴν
τινα κατεπείγουσαν ὑπόθεσιν, εἰς τὸν αὐ-
τοῦ οἶκον, προσκλιθὼντος.

Ταῦτα πάντα, καὶ ὡς πλεῖστα ἄλλα
θ', ὡς, ἐκ τοῦ στενοῦ τοῦ χρόνου τε καὶ
τοῦ χώρου, ἐνταῦθα, ἀποσιωπητέα, τὰ,
καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς, τῆς Πόλεως ἀγυαῖς,
καὶ τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ
αὐταῖς ταῖς δημώδεσι λέσχαις, καὶ κκ-
πηλείοις, ὡς παροιμιώδη, λεγόμενα καὶ
φημιζόμενα, λέγομεν, τίς οὐκ, ἄν, ὡς αὐ-
τόπτης καὶ αὐτήκοος, μάρτυς, ἀκριβῶς
καὶ λεπτομερῶς, ταῦτα πάντα, ἀκριβῶς,
εἰδείη; ἀλλ' ἴνα, ἐλλόγως, εἰς τὸ θ, βού-
λομαι, καταλαβέσθαι συμπέρασμα, σύγγνω-
τέ μοι, Ἅγιοι καὶ Σεβάσμιοι Ἀρχιερεῖς
καὶ Κύριοι, Σύμβουλοι, τὰ συμβάντα, συνο-
ψισαμένω, τὸ τυχοδιωκτικὸν στυγερὸν ἐ-
κεῖνο σύμβαμα, ἐνώπιον ὑμῶν, εὐθαρσῶς,
ἀφηγήσασθαι.

Καὶ ἡ μὲν δυστυχὴς μὲν, ἐν τῇ πε-
ριστάσει ταύτῃ, ἄλλως δ' εὐτυχὴς,
διὰ τὸν, ἐκ τῆς πατρικῆς μελλούσης
κληρονομίας, ἀσφαλῆ καὶ οὐκ εὐκα-
ταφρόνητον, προσδοκώμενον, πλοῦτον, ἐνε-
κέλειστο, ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Παρθεναγω-
γεῖω, Χριστιανικῶς τε καὶ εὐσχήμως, ἐκ-
παιδευομένη ἔστι δ' ἡ κόρη, λίαν ἀθῶα
καὶ ὄλως ἀπειρος, τὸ 13ον τῆς ἡλικίας ἔ-
τος, μόλις, ἄγουσα.

Ἔτυχε δὲ, καὶ τις τριακονταέτης νέος,
ἀξιοτίμου καὶ εὐπόρου οἰκογενείας τόκος,
ἐξ Ἀθηνῶν, μόλις ἐπάρατος, καὶ πάραυτα,
ἀμ' ἐνταῦθ', ἀφικόμενος, τοῦ, ἐν Κων/πό-
λει Βασιλικοῦ Προξενείου, Γραμματεῦς, ὁ-
νομασθεῖς, τοῦνομα, Βερενίκης, Κυρίαν τι-
να, πνεύματος μὲν ἐκδικητικοῦ καὶ ἄλ-
λου, ὡς πλεῖστου, ἔμπλεων, τῆς δὲ, τῶν,
παρ' ἡμῖν, ἐμποροτραπεζιτῶν, ἀνωτέρως
περιωπῆς, Μέλος ἀγλαδὸν, τυγχάνουσα,
τᾶλλα δὲ, πολυπράγμονα, καὶ ἐν ταῖς,
τῆς Περσίας, ἐσπεριναῖς ὀμιλίαις καὶ ταῖς
θεριναῖς διαχύσεσιν, ἐν ταῖς νήσοις τῶν
Μακάρων — Πριγηθήπων, διὰ τὸ ἔξοχον
αὐτῆς πνεύμα, τὸ εὐτράπελον τῶν τρόπων
τῆς καὶ τὴν λοιπὴν κοσμίαν συμπερι-
ορᾶν τῆς, λίαν περιεζήτητον, ἔτυχε, λέγο-
μεν, ὁ ἄνω ρηθεῖς, μόλις, ἐνταῦθα ἐπιδη-
μήσας, νέος, καὶ ἐν τῷ ἄμα, Γραμματεὺς
τοῦ Ἑλληνικοῦ Προξενείου, ἐκλεγείς, τὴν,

πρὸ μικροῦ, ἀκροθιγῶς, περιγραφεῖσθαι
Κυρίαν, γνωρίσαι, τὴν οἰκίαν τοῦ εὐγε-
νοῦς ἐμπόρου, θαμβᾶν, οὕτως ὥστε, ἐν-
τὸς ὀλίγων ἡμερῶν, ὡς ἀρχαῖος, τῆς ἐ-
ξιοτίμου ἐκεῖνης, Ἑλληνικῆς τοῦ Πέραν,
οἰκογενείας, φίλος νομιζόμενος, λίαν φιλο-
φρόνως, ἐφιλοξενεῖτο ἔστι γὰρ ὁ νέος,
λίαν νουνεχῆς, καλὸς τὴν ὄψιν, καὶ τοὺς
τρόπους εὐάρεστος, τᾶλλα δ', ἄριστος
καλλιτέχνης μουσικὸς, καὶ, περιστάσεως
τυχούσης, καὶ τῆς Τερψιχόρης, ἄριστος
πρακτικὸς ὀπαδὸς, τᾶλλα δὲ, εὐπόρου τε
καὶ εὐυπολήπτου, ἐν Ἀθήναις, πατὴρ,
γόνος τυγχάνων, ἀρίστης ἀγωγῆς καὶ
παιδείας μέτοχος, τοῦ πατρὸς, τῶν, τὰ
μάλιστα δεινῶν, ἐμπείρων τε καὶ ἀνεπι-
λήπτου τιμιότητος καὶ εὐθύτητος, τῆς
Νεμέσεως, θιασωτῶν καὶ τὸ, τοῦ Δικηγό-
ρου ἐπαγγέλμα, ἰδίᾳ ἀκούωντος, εὐφήμως
καὶ περιδῶξως πάνυ, ἐν τῇ τῆς Ἑλλάδος,
Πρωτεύουσῃ, ἐνδημοῦντος.

Εἰς δὲ Κων/πολιν, ἀπάρατος, ἐν ἧ, ὡς ἔ-
φημεν, ἀνωτέρω, φάντες, ὑπὸ τῆς Κίρκης
οἰκίᾳ, πολυπλόκου νεωτέρως, παρ' ἡμῖν,
Μαγίστης ἐκεῖνης, τῆς, τὸν τοιοῦτον, οὐκ
εὐκαταφρόνητον γάμον, ἀπατηλῶς, προ-
τεινᾶσης, πρὸς τὸ, κατὰ τῶν λοιπῶν τῆς
νεκνίδος συγγενῶν, ἐνεργῆσαι, καὶ αὐτὴν
μόνην, ὡς πρὸς μητρὸς θεῖαν αὐτῆς, προ-
στάτιδα καὶ αὐτογνώμονα κηδεμόνα, αὐ-
τοσχεδιασθῆναι, ἀμφοτέρων τῶν ὄρφανῶν
κορασίω, καὶ τὸν, Κύριον, Σεβαστόπουλον,
καὐτὸν, θεῖον, καὶ νομίμως, ὑπὸ τῶν λοι-
πῶν συγγενῶν, Κηδεμόνα, ἐκλεγέντα,
οὐκ οἶδα, τίμη νόμῳ, ἐξοστρακίσαι, οὐ-
τως, ὡς ποτ', ἐν Ἀθήναις, τὸν Ἀριστεί-
δην, διὰ τὸ, ἐκεῖνον, τοῦπίκλην, Δίκαιον,
πανδῆμως, καλούμενον, ἐξωστράκισεν, ὁ
δῆμος, καὶ εἰς ἀεφυγίαν, κατὰ τὸν τό-
τε, ἐκεῖ, τῆς ἰσότητος, νόμον, καὶ μετα-
ξὺ τῶν πολιτῶν, πάσης ἀντιπολιτιστικῆς,
τῆς, τῆς ἰσότητος αἰσθημάτων ἐκεῖνων, ἀν-
τιβαινούσης, ὑπεροχῆς, πρὸς τὸ ἀποφυγεῖν.

Καὶ ὁ μὲν κλεψιματίας ἐκεῖνος γάμος,
ἐν τῷ αὐτῶν, τελεῖσθαι, τῆς κόρης ἐρω-
τηθείσης, ὡς εἰκὸς, παρὰ τοῦ αὐτοσχεδίου,
κομῆσθαι τὸν νεαροῦ Νυμφίου, ἐπὶ πα-
ρουσίᾳ τῆς σεβαστῆς κλοκαγᾶθου θεῖας,
εἰ, τούτῳ συζευχθῆναι, ὀρέγεται, καὶ πά-
ραυτα, ἐκθύμως, πάνυ, τῆς ἐρωτηθείσης

ἐκφωρησάσης ἄνευ οὐδενὸς διαταγμοῦ, γε-
 γωνεῖα τῇ φωνῇ, τὸ Ναὶ! κρούφα, εἰς τὸ
 οὖς ἐκείνης ψιθυριάσης, ὅτι, τοσοῦτω
 μᾶλλον, περιχαρῶς, εἰς τὸν γάμον τοῦτον, ἢ
 λιπαρὰ χθαμαλῇ νεάνι, συγκατένευσε γέσσον,
 τὴν ἐπαύριον, χρεωστοῦσα, ἐν τῇ κριθμητικῇ,
 ὑπὸ τοῦ, τῶν Μαθηματικῶν, τῆς Σχολῆς, Κα-
 θηγητοῦ, λίαν αὐστηροῦ ὄντος, ἐπὶ τῶν
 κλασμάτων τῶν συμμιγῶν τῆς κριθμητι-
 κῆς, ἐξετασθῆναι, καὶ, κριθμητικοῦ νοῦ,
 ἀποροῦσα, καὶ ἐκ τούτου, ἐν τῇ, τῶν ἀ-
 ριθμῶν ἐπιστήμῃ, λίαν ἀδαοῦς, οὐσης, διὰ
 τῆς εὐκαίρου ταύτης περιστάσεως, καὶ
 τῆς δυσαρέστου ταύτης δοκιμασίας, καὶ
 τῶν, τοῦ Καθηγητοῦ, ἐλέγχων, εὐχερῶς τε
 καὶ προσφόρως, οὕτως ἀπαλλαττομένη,
 χαρὰν ἔχαιρεν ἀμύθητον, ὑπερβίβει ἢ
 σκεπτικῇ νεάνι, καὶ οὕτως, ἔτι μᾶλλον
 εὐχαρίστως, τὸν προταθέντα γάμον, δέ-
 χεσθαι, ἐβεβαίωσα, ὑπομειδιῶσα, κομψῶς.
 Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω συνέβη.

Πρὶν δὲ ἢ, εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἀποφά-
 δος ταύτης ὑποθέσεως, ἂν ἐμβατεύσομεν,
 ἐπιτραπήτω ἡμῖν, ἀνεκτικῶς μου ἐκροα-
 τῆ, ἕτερον τινα, ἐνηλίκων, μὲν, θρησκευ-
 τικῶς δὲ, παράνομον, γάμον, κατὰ σύγ-
 χρισιν καὶ πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι διάφορα,
 τοιούτων παρανόμων γάμων, εἶδη, παρ'
 ἡμῖν, ἀρχῆθεν, ἔστιν ὅτε, ξυμβαίνουσι,
 ὡς μὴ ὀφείλε καὶ ὡς, παρὰ τοῖς λοιποῖς
 ἀλλοδόξοις Χριστιανοῖς, οὐτ' ἐνταῦθα, οὐθ'
 ἀπανταχοῦ τῆς τ' Εὐρώπης καὶ αὐτῆς
 τῆς ἀντιποδίου Ἀτλαντίδος, οὐδέποτε, οὐ-
 δαμοῦ, οὐδαμῇ ποτε, συμβαίνουσι . . . .
 . . . Ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἡδη φθινοῦσης Ἑκα-
 τανταετηρίδος, ὅτε χριστιανῶν ὀρθοδόξων
 παῖδες, οὐκέτι, ὅλως ἐκπροκχιζόμενοι, τὸν,
 ἐν Εὐρώπῃ, καθὼς ἔχοντα πολιτισμὸν, ὡς
 τὰ ἀλλότρια ὄθνια ἦθη καὶ ἔθιμα, ἤττον
 ἢ οἱ τανῦν, οἱ ἡμέτεροι, ψιττακοῦ δίκην,
 μιμεῖσθαι, ἐσεμνύνοντο οἱ δέλαιοι, ἀλλὰ
 καὶ ταντουρίων, χρῆσιν ἐποιοῦντο χεμιῶνος
 ὄρα, ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἐπὶ, αὐτοῦσου φαλίδων
 ἀνακλιντήρων, ἀπαλῶς, ἐκάθηντο, ἀνακεί-
 μενοι καὶ, πρὸς φωτισμὸν, τὰς ἐσπέρας ἀ-
 λειμματοκληρίων τῆς Βάρνης, χρῆσιν ἐ-
 ποιοῦντο, καὶ πρὸς ἐσπερινὴν διάχυσιν, ὁ-
 πῶρας χεμιωνικῆς, καὶ τῶν ἐσπερίδων,
 τοῦς ἀγλαοὺς κερπούς, καὶ πέντε παράδων
 τριτύλιον καὶ κανδρόλλιον καὶ κιστίλ-

λιον, τὰ, ἱσπανῶν, χαρτοπαίγνια, τὴν
 χαρτοσίαν, εὐθύμως παίζοντες καὶ τῶν ὀ-
 πῶρων γευόμενοι, ἀρίστως καὶ εὐθύμως,
 διεσκέδαζον, οἱ μακκῆριοι, ἄνευ πολλῶν δα-
 πανῶν, ὡς τὴν σήμερον, κατὰ τὸν νεώτε-
 ρον Εὐρωπαϊκὸν συρμὸν, φιλεῖ, παρ' ἡμῖν
 γίγνεσθαι, ἐν σκέψει καὶ μελαγχολίᾳ, διὰ
 τὸ ἔσχει ἀνεπαρκῆς τῶν προσόδων, ἐκ τῆς
 πολυτελείας. Ἄλλ' εἰς τὸ προκείμενον, ἐ-
 πανέλθωμεν!

Κατὰ τὸ 1824ον περίπτου σωτήριον ἔτος
 τῶν Φαναριωτῶν... τις, οὗ τοῦνομα, τοῖς
 πρεσβυτέροις ὑμῶν, ὡς γνωστὸν, ἀποσιωπῶ,
 εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας
 ἀξίωμα, τὸ, τοῦ πρώτου τῆς πρώτης Πέν-
 τάδος, τὸ, τοῦ «Μέγας Λογοθέτης», ἀρχῆ-
 θεν ἐπικαλούμενον, οὗ, ἡ σημαντικῆ ἐπί-
 στημος λειτουργία ἦν καὶ, μέχρι τῆς σῆ-
 μερον, ἀκολουθεῖ οὖσα, τὸ, ἐν τοῖς, τῶν
 νεωστὶ, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ
 Οἰκουμενικοῦ, ἐπὶ κεφαλῆς, κατὰ καιρὸν,
 Πατριάρχου, ἐλεγχομένων καὶ ἐπικυρουμέ-
 νων ἁγίων Ἀρχιερέων, καὶ τὸν Ἀρχонта
 Μέγαν Λογοθέτην, πρὸς ἐπικύρωσιν, ἐν τῇ
 συμβολαιογράφου, κατὰ τὴν περίπτω-
 σιν μόνον, ταύτην, ἐπισήμως, ὑπογράφε-
 σθαι καὶ πρὸς τοῦτοις, ἐς ζεῖ, ἐν τοῖς,
 περὶ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Μεγάλης τῆς
 Χριστοῦ Ἐκκλησίας, συγκροτούμενοις συμ-
 βουλοῖς, ἐν τοῖς πρώτοις παριστάται, πα-
 ρακαθέζεσθαι, συσκέπτεσθαι, τὴν ἑαυτοῦ,
 ἀποφαινόμενον, ἐν τοῖς πρώτοις, γνώμην,
 ψηφίζειν καὶ τοῖς ψηφισθεῖσιν, ἐπιψηφί-
 ζειν, καὶ τέλος, ἐν ταῖς, μετὰ τῆς Ἀύ-
 λης καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης, ... τὰς τοῦ Πα-
 τριάρχου, γνώμας, αἰτήσεις καὶ δεήσεις,
 μεταδιβάλλειν, ἀντ' αὐτοῦ, ἐκεῖσε, δια-
 πραγματεύεσθαι, καὶ τὰς Αὐτοκρατορικὰς
 ἀποφάσεις, βουλὰς καὶ διατάξεις, τῷ Πα-
 τριάρχῃ καὶ τῇ Συνόδῳ μετακομίζειν.
 Τὸ ὑψηλὸν τοῦτο λαϊκο-κληρικὸν ἀξίωμα,
 ἀναδεξάμενος, Δάμιονι κακῶ χρησάμενος,
 ὁ ἄνω ρηθεις εὐπατρίδης, μοιραίως, τῆς
 πρώτης αὐτοῦ ἐξαδέλφης, παρὰ τοὺς κα-
 νόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦναντίον τοῦ
 ἱεροῦ διέποντος, τοὺς ὀρθοδόξους νόμου,
 ἐρασθεῖς ἐμμανῶς, ὁ ἐρωτόληπτος Νεα-
 νίας, λάθρα, τυχῶν τινος παρανομοῦν-
 τος, ἀσυνειδήτως, ἱερέως, ἀνοσίῳ εὐ-
 λογίᾳ καὶ ἱεροουργίᾳ βεβήλω, γάμφ ἀνό-

μω, τῇ Ἐρωμένῃ αὐτοῦ, συνήφθη ὁ δει-
λαιος.

Ἄλλὰ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησίας, τῆς, ὡς εὐλαβῶς, τῶν ἐκκλη-
σιαστικῶν ἀγίων Κανόνων καὶ τάξεων, ἀ-
γρῦντου ἐπόπτου καὶ τηρητοῦ, διὰ τὴν
παρανομίαν ταύτην, αὐστηρῶς ἐτιμώρησε
τὸν παραβάτην, τὸν, ὡς ἐκ τῆς, ἐν τοῖς
Πατριαρχείοις, ὑψηλῆς καὶ ἱεραῆς αὐτοῦ
θέσεως, τοσοῦτω, μᾶλλον, ἐπιληψίμου καὶ
καταδικαστέου, αὐστηρότερον, διὰ τινα
χρόνον, ἐκείνον, ἀποσυνάγων, ἐπισή-
μως, κηρυξαμένη, τῆς ἀρχῆς, αὐτὸν, ὡς
εἰκὸς, διὰ παντός, ἐπαύσατο, πάραυτα.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω, ἀπ' ἀρχῆς ξυμ-
βαίνειν, εἶωθεν, παρ' ἡμῖν. Ἰδωμεν δὲ,
ὅποια, καὶ εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον, μέ-
χρι τῶν τελευταίων τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς,
συνέβαινε καὶ συμβαίνει.

Ἐὰν εἰπωμεν ὅτι, ἀντὶ διορθώσεως, ἐπὶ
τὰ χεῖρα μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἠθικῆς ὀλο-
τελῶς ἐξαχρειώσεως, τὰ πάντα, κατα-
κρημνὸν, πεσόντα, προβαίνει, οὐκ ἀνσφά-
λοιμεν.

Ἐφθίμεν ἀνωτέρω φάντες, ὅποια τινα
αἰσχρὰ καὶ παράνομα, χθιστὰ καὶ παρῶν,
τὰ τῆς ἀτυχοῦς ὀρφανῆς Γεωργιάδου ἐ-
κείνης, ἐν πλήρει ὀρθοδοξίᾳ, παρ' ἡμῖν
τοῖς, ἐπὶ τοῖς θρησκευτικοῖς καὶ ἐννόμῳ
ὀρθοπροσύνῃ, σεμνυνομένοις, ἐγένετο.

Σκοπήσωμεν δὲ, ὅσον τάχιστα, ἵνα μὴ,
τοῦ κακοῦ, χρόνιου ἁπάξ, ἐκ τῆς ἡμῶν
ρξθύμου καὶ νωχελοῦς ἀσυγγνώστου ἀμε-
λείας γενομένου καὶ τοῦ διασῆμου, ἐπὶ
τοῖς παρανόμοις, διὰ δωροδοκίας, γάμοις
γενομένου, ἐν Γαλατῆ, Παππᾶ-Κοκκίνου,
τοῦ, Θείᾳ εὐδοκίᾳ, εἰς Ἄδου, καταβάν-
τος, καὶ ἐκεῖ τὰ ἐπίχειρα τῆς ἀνευδότου
αὐτοῦ κακίας πεισομένου, καὶ, ὡς εἰκὸς,
ἄνω, δίκην δώσοντος, τίνι τρόπῳ καὶ
πῶς, ἀν τὴν ριζικὴν τῆς ἠθικῆς ταύτης
νόσου, καὶ ψυχικῆς στρεβλότητος, θερα-
πείαν, εὐροίμεν, ὄρα, ὕγιεῖς γενόμενοι,
μηκέτι, τοῦ λοιποῦ ἀμάρτωμεν.

Τοῦτο δὲ πῶς γίνεται;

Μήπως ἄρα, παρὰ τοῖς Καθολικοῖς
Χριστιανοῖς, οἱ Κανόνες καὶ οἱ, τὰ τῆς
Ἐκκλησίας διέποντες, νόμοι, ἕτεροῖοι τῶν
ἡμετέρων, τυγχάνοντες εἰσίν; Οὐδαμῶς!
ὡς εὖ ἴσται, Σοφοὶ Θεολόγοι καὶ Νομικοὶ,

οὐκ ἔμοιγε δὲ, τῷ βεβήλῳ, τὰ τοιαῦτα,
ἡμῖν τοῖς Πανσόφοις, διδάξαι.

Πόθεν οὖν ἀν ἡ ἀντίρασις αὐτῆ, προέρ-
χοιτο; Τοῦτ' οὐδόλως χαλεπὸν, τῷ, τὰ
τοιαῦτα μεμνημένῳ, καὶ τῷ περὶ τὰ
τοιαῦτα, εἰδήμονι, ἀνευρεῖν. Τοῦ αἰτίου
δ' εὐρεθέντος, πάραυτα τ' ἀποτελεσμα,
ἐκποδῶν, γίνεταί ἄρχαῖόν τι λατινικόν,
τῶν Ἀσκληπιαδῶν γνωμικόν, τὸ λέγον
Sublata Causa, tollitur effectus, τοῦτ',
ἐναρκῶς καὶ ἀμφισβητήτως, καὶ τῷ μὴ,
τὰ Μυστήρια τῆς Ἐλευσίνας, μεμνημένῳ,
πρόδηλον, γίνεταί. Τοῦτο δὲ τί ἀν εἴη;
οὐδὲν ἄλλ' ἢ, ἡ, τῶν καθεστῶτων, ἀκρι-
βῆς, ἐν τῇ πράξει καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ
θεωρίᾳ, ἐκτέλεσις, ἢ γοργή.

Πρὶν δὲ ἢ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ λόγου,
τὴν ριζικὴν τῶν, περὶ τὰ τοιαῦτα, κακῶς
ἐχόντων, θεραπείαν, δεικνύντες, ἀν προβα-
ίνομεν, παραχωρήσατέ μοι μικρὸν, Ἅγιοι
Πατέρες καὶ Σεβαστρί ἀδελφοί, ἔτι, τὸ
παιδίον, ἐκτείνει, **ἡθικὴν κληρικῶν ἡμῶν**
καὶ τὰς διέποντας ἡμᾶς, ἱερούς, τῆς
**Ἐκκλησίας κανόνας, παρανομῶν ἐπιχειρή-
ματ' ἐν αὐτοῖς τοῖς Πατριαρχείοις, τῶν ἡ-**
μισίας, ὡς ἔγγιστα, ἑκατονταετηρίδος,
ὑπὸ τᾶλλα, καλοῦ ἀγαθοῦ τινος ἀνδρὸς,
καὶ τὸ μέγιστον, τῶν κληρικῶν λαϊκῶν, ἐν
τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, κα-
τέχοντος ἀξίωμα, ὑπὸ τοῦ πλάνου ἐρωτος πα-
ρασυρθέντος καὶ ὡς μὴ ὤφειλε, τελέσαντος,
αὐτὸν καὶ ἐπὶ τῇ παρανομίᾳ ἐκείνῃ, ὡς
δεῖ, δίκαια τισαμένου, ὡς ἀνωτέρω, τοῦτου τοῦ
ἀπεικταίου ἀκροθιγῶς, ἠρξάμεθα διεξιλέγειν.

Ἄλλὰ θεῖα χάριτι, τοῦ καιροῦ πραιόν-
τος καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ προο-
δεύσαντος, παρ' ἡμῖν ταῦτα πάντα
θκυμασίως, ἐπὶ τὰ κρείττω, διωρθώθησαν,
καὶ μάλιστα, ἐπὶ τῆς εὐκλεοῦς καὶ φιλαν-
θρώπου, ὡς οὐδεμία ἄλλη, Αὐτοκρατορίας
τοῦ νῦν, ἐνδόξως καὶ εὐνόμως, βασιλεῖον-
πος, Abdul Hamid Khan τοῦ Β', οὐ,
τὸ ἱερὸν ὄνομα εἶη, εἰς αἰῶνας, εὐλογημέ-
νον καὶ δεδοξασμένον, ἀμήν!

Ἄλλὰ περὶ τούτων μὲν ἄλλις, ἐπανώ-
μεν δὲ εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, ὅπως,
ὡς ὑπεσχέθημεν, λύσωμεν αὐτὸ, ἐπὶ τὸ
κανονικώτερον καὶ ἀπορρύγωμεν τὰς, μέ-
χρι τοῦδε, ἀναιδῶς καὶ ἀσυναίσθητως,

συμβαινούσας, παρ' ἡμῖν παρανομίας.

Ὅποια δ' ἂν τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦ δυσχεροῦς, ἢ λύσις γένοιτο ;

Αὕτη, ὡς ἔμοι δοκεῖ, ραδίᾳ τε καὶ ἀποτελεσματικῇ, ἂν εἴη, ἣν οἱ Ἄρχοντες, ἡμῶν, Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, συνιέντες τῇ ἑαυτῶν ὑψηλῇ ἀξίᾳ καὶ ὀφειλῇ τὴν, τῶν κακῶν, ἐκ ραθυμίας, ἐξακολουθήσῃ, ριζηδὸν, ἀπαξ, διὰ παντός, ἀποκόψασθαι, ἀνβούλοιντο, ὡς ὀφείλουσι, τάχιστα, τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου, ἐπιλαβόμενοι, τὴν αἰσίαν θεραπείαν τοῦ κακοῦ, ἐπιπέφρονται.

Ὅποια δ' ἂν αὕτη εἴη, ἢ θεραπεία ; Οὐδεμία ἄλλη ἢ, ἢ κριβῶς θρησκευτικῇ τῶν ἀρχαίων ἡμετέρων ἱερῶν Ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων καὶ διατάξεων ἐκτέλεσις καὶ ἢ, τοῦ λοιποῦ, τούτων εὐσυνειδήτους διακτήρησις.

Ὅποια δ' ἂν εἴη ἡ τούτων, ἐν τοῖς παροῦσι, τοῦ XIXου φθίνοντος αἰῶνος, καθ' ὃν χρόνον, ἡμεῖς, μονοῦκ παροιοῦντες, καὶ τῶν θρησκευτικῶν, ὡς μὴ ὠφελει, φεῦ ! ὀλιγορῶντες, ταῖς παραχρῆμα, ὡς ἄλλα τῆς ἡμῶν σκαλοῦ ἀνδράποδα, δουλεύοντες ἡδοναῖς ἀσυνειδήτως, ἀναισχυνοῦντες, οἱ ἄθλιοι καὶ κατάκαρδα, κάρτα διαφραμένοι καὶ ἐξηχρηωμένοι, ὑπὸ τῶν κακῶν, τῶν, παρ' ἡμῖν, παραδειγμάτων, τῶν ὀσημέραι, ἡμᾶς δελεάζοντων, οἷς ἄσμενοι, ὑπέκοντες, ἀπωλώλαμεν, ἀναισθήτως, οἱ δὴσθηνοὶ !

Πρὸς δ' ἐφαρμογὴν τῶν ἀνω ρηθέντων, στρέψωμεν τὰ ὄμματα πρὸς τὰ, ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἐπὶ τοῖς γαμικοῖς, εὐσεβῶς καὶ ἀκριβῶς, πραττόμενα καὶ ἐκτελούμενα, δι' ὧν οὐδέποτε, οὐδαμοῦ, οὐδαμῇ, τοιαῦτα ἀποτρόπαια, ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ γάμου, διαπράττοντας, ἐωράκαμεν, οὔτε διαπράττεσθαι ἔξεστί ποτε.

Παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις, οὕτως, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις, ἐν Εὐρώπῃ, παροικοῦσιν Ὀρθόδοξοις ὁμογενέσι νενόμισται, μηδέν, οὐδέποτε τελεῖσθαι καὶ ἐγκυρον

νομίζεσθαι, γάμον, εἰ μὴ, πρότερον, τῆς, παρ' ἐκείνοις τυχόν ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τῆς, ἐν ἐκάστη χώρᾳ, διαφόρου τὸν βαθμὸν, οὕτως, ὡς ἀλλαχοῦ μὲν ἢ ἀνωτέρα τοιαύτη Ἀρχὴ ὑπ' Ἀρχιερέως, ἄλλοῦ δὲ ὑπ' Ἀρχιεραρχοῦ, τοῦ, τῆς Ἐκκλησίας, προϊσταμένου ἱερέως, τυγχάνοντος ὄντος, ἔστιν ὅτε δὲ, καὶ ὑφ' ἀπλοῦ Ἐφημερίου, κατὰ περίστασιν καὶ ἀνάγκην, ὄντος τοῦ προϊσταμένου, ἀν, τῆς, ἐπὶ τούτῳ, ἐγγράφου, ἐνσφραγίστου καὶ ἐγκύρου, ὑπὸ τῆς, κατὰ τόπον πολιτικῆς Ἀρχῆς, ἐπικευρωμένης ἀδείας, ἐπισήμως, ἀν τύχοιεν καὶ τρεῖς, ἀπ' ἐκκλησίας, κατὰ τρεῖς, συνεχῶς, ἀπὸ τῆς πρώτης, ἐπ' ἐκκλησίας, τῶν γάμων, ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῆς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ βήματος, ὡς, οὕτω, τοῖς πᾶσιν, τοῖς ἐνδιαφερομένοις καὶ μὴ, ἢ, κατὰ ρητὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, τελεσθησομένη, θρησκευτικῇ τοῦ γάμου τέλεσι, γινώσται γέγονται, ἕνα, ἐκάστῳ κωλύματι ἐννομον παρεισνεγκεῖν, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς γαμηλίου τελετῆς κωλύσαι, δύναται, ἂν, ὡς εἰκὸς, καὶ οὕτω τότε, τὸ ἐκ τοῦ τοιοῦτου, τυχόν, σκάνδαλον, καὶ αἰ, κατὰ συνέπειαν δίκαι ἐκποδῶν γινόμενα, τὸ κακὸν, εὐμαρῶς, οὕτω, θεραπεύεται, καὶ τὸ σκάνδαλον καὶ αἰ λοιπαὶ δυσχερεῖαι ἀπείργονται, αἰσίως, πρὸς ὄφελος παντός ἐνδιαφερομένου, ἀποφυγὴν πάσης αἰσχύνῃς οἰκογενειακῆς τε καὶ ἐθνικῆς, καὶ δόξαν ἀκήρατον τῆς τε Ἐκκλησίας, εἴτε Μεγάλῃς ἢ Μικραῖς, καὶ ἡσυχον τῶν νεονόμων διαβίωσιν.

Εἶπον ! Ὑμεῖς, δὲ, Σεβαστοὶ Ἱεράρχαι καὶ ἔντιμοι Σύμβουλοι, πρᾶξατε τὸ δοκοῦν Ὑμῖν, ἐγὼ δὲ τὰς χεῖρας τάξωμαι εὐαγῶς, νύμφας, ὑποσημειοῦμαι, εὐσεβάτως, Ὁ Ὑμέτερος εὐπειθῆς καὶ ταπεινὸς Θεράπων.

Ἐκ τοῦ Ἀστερόεντος (= Γητι)στραί, ἡ δ' ἔσται Χρυσὴ Σημειῖ)

τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1893.

[Υπογ.] Σ. Σ. Μαυρογένης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000020817

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ὄν χρόνῳ
καὶ τῷ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ